

Проект на актуализиран Интегриран план в областта на енергетиката и климата на България – актуализация от 2024 г.

Днес, 17.07.2024 г., в изпълнение на чл.8, ал.4 от *Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка* (Наредбата за ЕО), във връзка с постъпило в Министерство на околната среда и водите (МОСВ) уведомление по чл.8, ал.1 от Наредбата за условията и реда за извършване на екологична оценка на планове и програми (Наредбата за ЕО) за проект на Интегриран план в областта на енергетиката и климата на България (ИНПЕК) - актуализация от 2024 г. с възложител Главна дирекция „Политики по изменението на климата“ на МОСВ и допълнително представен проект на плана от 13.06.2024 г, МОСВ информира за следното:

I. По отношение на изискванията на глава VI на Закона за опазване на околната среда (ЗООС):

Интегрираните национални планове за енергетика и климат на държавите - членки на Европейския съюз се изготвят в съответствие с изискванията на Регламент (ЕС) 2018/1999 на Европейския парламент и на Съвета от 11 декември 2018 г. относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата, за изменение на регламенти (ЕО) № 663/2009 и (ЕО) № 715/2009 на Европейския парламент и на Съвета, директиви 94/22/ЕО, 98/70/ЕО, 2009/31/ЕО, 2009/73/ЕО, 2010/31/ЕС, 2012/27/ЕС и 2013/30/ЕС на Европейския парламент и на Съвета, директиви 2009/119/ЕО и (ЕС) 2015/652 на Съвета и за отмяна на Регламент (ЕС) № 525/2013 на Европейския парламент и на Съвета. Основават се на петте измерения на Енергийния съюз и служат за стратегическо планиране, като се фокусират върху периода 2021-2030 г. и същевременно отчитат по-дългосрочни перспективи.

Интегрираният национален план в областта на енергетиката и климата до 2030 г. (ИНПЕК) на Р България определя основните цели, етапи, средства, действия и мерки за развитие на националната ни политика в областта на енергетиката и климата, в контекста на европейското законодателство, принципи и приоритети за развитие на енергетиката.

Стратегическите цели и приоритети в областта на енергетиката и климата на България обхващат петте измерения на Енергийния съюз - декарбонизация, енергийна ефективност, енергийна сигурност, вътрешен енергиен пазар и научни изследвания, иновации и конкурентоспособност.

ИНПЕК разглежда политики и мерки за намаляване на емисиите на парникови газове и мерки, насочени към нисковъглеродно развитие в секторите: „енергетика“, „битов и обществен сектор“, „индустрия“, „транспорт“, „отпадъци“, „селско стопанство“ и др.

Съгласно чл.14 на Регламент (ЕС) 2018/1999, всяка държава-членка е задължена да представя на Европейската комисия актуализация на последно нотифицирания от нея интегриран национален план в областта на енергетиката и климата.

Проектът на ИНПЕК на Република България – актуализация от 2024 г. отразява по-високите цели, поставени с Европейската зелена сделка и Европейския закон за климата, Пакетът „Готови за 55“, Планът REPowerEU, както и последният доклад за България в рамките на Европейския семестър.

С плана се определят амбициозни цели и мерки, свързани с процеса за трансформация на националния енергиен микс, декарбонизация с устойчиво и достатъчно намаляване на емисиите в енергийния сектор посредством нови нисковъглеродни технологии и плавен преход към източници с ниски въглеродни емисии, приемане на национална цел за климатична неутралност до 2050 г. и др.

Основните цели, заложи в актуализирания ИНПЕК са:

- Стимулиране на нисковъглеродно развитие на икономиката;
- Развитие на конкурентоспособна и сигурна енергетика;
- Повишаване на енергийната ефективност и намаляване на въглеродните емисии, вкл. чрез използване на пълния потенциал на природния газ като енергоизточник и преходно гориво;
- Намаляване зависимостта от внос на горива и енергия;
- Гарантиране на енергия на достъпни цени за всички потребители.

Националните приоритети в областта на енергетиката и климата могат да бъдат обобщени, както следва:

Енергетика:

- Повишаване на енергийната сигурност и диверсификация на доставките на енергийни ресурси;

- Развитие на интегриран и конкурентен енергиен пазар;

- Оползотворяване на потенциала за смяна на горивната база от твърди горива към природен газ за намаляване на въглеродните емисии и повишаване на енергийната ефективност;

- Ускоряване на процеса по въвеждане на производството и потреблението на енергия от ВИ, насърчаване на потреблението на собствена енергия от ВИ, развитието на общности за възобновяема енергия и на свързаната с тези процеси енергийна инфраструктура за пренос, разпределение и съхранение на енергия от ВИ, развитие на мрежите;

- Повишаване на енергийната ефективност чрез развитие и прилагане на нови технологии за постигане на модерна и устойчива енергетика;

- Защита на потребителите чрез гарантиране на честни, прозрачни и недискриминационни условия за ползване на енергийни услуги.

Климат:

- Постигане на климатична неутралност до 2050 г.;

- Съгласно Регламент (ЕС) 2023/857 (Регламент за споделяне на усилията) България трябва да ограничи своите емисии на парникови газове за секторите извън търговията с емисии с -10% в сравнение с емисиите си през 2005 г.;

- България трябва да гарантира, че сумата на емисиите и поглъщанията на парникови газове в сектора LULUCF, постигната през 2030 г., не надвишава поглъщанията, след прилагане на гъвкавостта, предвидена в регламента, целта е от – 9 718 ктона CO₂ екв.

Актуализираният Интегриран план е разработен въз основа на следните основни допускания и стратегически цели:

- Макроикономически растеж и секторна добавена стойност, проектиращи съответния растеж на търсенето и предлагането на енергия;

- Съвкупност от мерки за енергийна ефективност за постигане на намаляваща крива на енергоемкост на икономиката;

- Интегриран подход за моделиране на използваната енергия, развитие на икономиката и околната среда, основани на исторически данни и прогнози, насочени към отразяване на възможно най-реалистично развитие на икономиката и обществото на страната;

- Включване на приложимите политики и ограничения на ЕС в областта на околната среда в моделирането и планирането на производството на енергия;

- Развитие на енергийния, и по-специално на електроенергийния сектор с акцент върху националната и регионалната енергийна сигурност;

- Интеграция на вътрешния пазар, развитие на междусистемната свързаност с електроенергийните системи на съседните на България страни и балансиране на енергийния микс чрез осигуряване на различни национални и вносни енергийни източници;

- Поддържане на устойчиво ниво на външна зависимост от вноса на енергийни ресурси под средното за ЕС;

- Продължаване на либерализацията на енергийните пазари при ангажираност за управление на възможните социални рискове и отрицателни въздействия върху уязвимите социални групи;

- Устойчиво развитие на производството на електрическа енергия от възобновяеми източници на пазарни основи;

- Определяне на цели за енергийна ефективност, отговарящи на дневния ред и препоръките на ЕК;

- Включване на производство на енергия от нови ядрени мощности в националния енергиен микс след 2030 г.;

- Развитие на водородната енергетика и насърчаване на инвестициите във водородна инфраструктура.

Съгласно актуализирания ИНПЕК, приносът на България за постигане на целите на Европейския съюз до 2030 г. е както следва:

Възобновяеми енергийни източници: Национална цел за дял на енергия от възобновяеми източници (ВИ) в брутното крайно потребление на енергия до 2030 г. - 34.48%, ВИ – Е- 55.51%, ВИ-ТЕ и ЕО - 43.66%, ВИ – транспорт - 29.66%;

Енергийна ефективност: Намаляване на първичното енергийно потребление спрямо референтния сценарий 2020 г. - 11.6%, намаляване на крайното енергийно потребление на енергия спрямо референтния сценарий 2020 - 10.7%. Първично потребление на енергия - 12 397 ktоe. Крайно потребление на енергия – 8 423 ktоe.

Емисии на парникови газове: - Национална цел за намаляване на емисиите на ПГ до 2030 г. спрямо 2005 г. за секторите извън ЕСТЕ (сграден фонд, селско стопанство, отпадъци и транспорт) съгласно Регламент (ЕС) № 2023/857 за задължителните годишни намаления на емисиите на парникови газове за държавите членки през периода 2021—2030 г. - 10%

Национална цел в сектор Земеползване, промените в земеползването и горското стопанство, съгласно Регламент (ЕС) № 2023/839: за периодите 2021—2025 г. емисиите на ПГ да не надхвърлят поглъщанията, изчислени като сбора на общите емисии и на общите поглъщания на нейна територия общо във всички отчетни категории площи, и национална годишна цел за нетните поглъщания в периода от 2026 г. до 2030 г. от – 9 718 ктона CO₂екв.

Ниво на междусистемна електроенергийна свързаност - 15%.

Дългосрочната стратегия за смекчаване на изменението на климата до 2050 г. на Р България (Дългосрочната стратегия) е визия за постигане на климатична неутралност до 2050г. и представя възможните пътища за развитие на енергийната система след 2030 г. като не ангажира със специфични цели. В нея са описани различни сценарии, които България може да избере за постигане на целите за намаляване на емисиите на парникови газове до 2050 г.

Идентифицирани са три различни сценария въз основа на голямо количество данни и достоверни допускания, възможни линии на развитие и цели за намаляване на емисиите на парникови газове от области на действие, зададени в дефиницията на целта:

- Сценарий със съществуващи политики и мерки (WEM);
- Сценарий с допълнителни политики и мерки (WAM);
- Сценарий за декарбонизация (WAM+).

Проектът на ИНПЕК на Република България до 2030 г. – актуализация от 2024 г. е разработен за област „енергетика“, като е свързан със секторни политики и мерки за изпълнение на климатични цели за намаляване на емисии на парникови газове в енергетиката, индустрията, транспорта, сградите, селското стопанство и земеползването и др. В него са включени области, попадащи в обхвата на чл. 85, ал. 1 от ЗООС, както и се очертава рамка за бъдещо развитие на инвестиционни предложения по Приложение № 1 и 2 на същия Закон. В тази връзка, на основание чл. 2, ал. 1, т. 1 и 2 на Наредбата за ЕО, **планът подлежи на задължителна екологична оценка.**

Актуализираният ИНПЕК ще бъде одобрен на национално ниво от Министерския съвет на Р България, преди представянето му на Европейската комисия. В тази връзка, на основание чл.4, т.1 от Наредбата за ЕО, **компетентен орган** за провеждане на процедурата по ЕО и произнасянето със становище по ЕО **е министърът на околната среда и водите.**

Процедурата по ЕО се съвместява изцяло с действащите процедури по изготвяне и одобряване на плана. Съгласно чл. 3, ал. 2, т. 1 от Наредбата за ЕО, екологичната оценка на ИНПЕК се извършва едновременно с изготвянето му. Становището по ЕО е задължително условие за последващо одобряване на плана. Органите, отговорни за одобряване и прилагане на плана, се съобразяват със становището по ЕО и поставените в него условия, мерки и ограничения.), която се провежда в рамките на процедурата по екологична оценка.

II. По отношение на изискванията на чл. 31 от ЗБР:

Проектът на Интегриран план в областта на енергетиката и климата до 2030 г. на Република България - актуализация от 2024 г. попада в обхвата на чл. 2, ал. 1, т. 1 от *Наредба за условията и реда за извършване на оценка за съвместимостта на планове, програми, проекти и инвестиционни предложения с предмета и целите на опазване на защитените зони* (Наредба за ОС, обн., ДВ, бр.73/2007 г ., изм. и доп.) и **подлежи на процедура по оценка за**

съвместимостта му с предмета и целите на опазване на защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000 по реда на чл. 31, ал. 4 във връзка с ал. 1 от ЗБР.

Извършена е проверка за допустимост съгласно чл. 36, ал. 2 от Наредбата за ОС, според която проектът е допустим при съобразяване на предвижданията му с:

- режимите на защитените територии, определени със Закона за защитените територии, заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управление и
- режимите на защитените зони, определени със заповедите за обявяването им и с утвърдените планове за управление.

След преглед на представената документация и на основание чл. 36, ал. 3 от горечитираната наредба, въз основа на критериите по чл. 16 от нея, е направена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие, според която проектът **има вероятност** да окаже значително отрицателно въздействие върху природни местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитените зони от екологичната мрежа Натура 2000, поради следните

МОТИВИ:

1. Република България ще се стреми да постигне до 2030 г. 34,48 % дял на енергията от възобновяеми източници (ВИ) в брутното крайно потребление на енергия. Така определената национална цел следва да бъде постигната чрез увеличаване на потреблението на енергия от ВИ и в трите сектора: електрическа енергия, топлинна енергия и енергия за охлаждане, и транспорт. Постигането на тази цел предполага изграждане и разширение на съоръжения за добив на енергия от възобновяеми източници дължащ се на увеличаване на произведената електрическа енергия от слънчева и вятърна енергия и биомаса с възможни преки и косвени отрицателни въздействия върху защитени зони за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна и за опазване на дивите птици, както следва:

- увреждане, унищожаване и загуба на природни местообитания и местообитания на видове, включително птици, предмет на опазване в защитените зони, в резултат от строителството и експлоатацията на енергийните съоръжения;

- фрагментиране на природни местообитания и местообитания на видове, включително птици, предмет на опазване в защитените зони, както от реализирането на енергийните паркове, така и от изграждането и експлоатацията на съпътстващата ги инфраструктура;

- трансформация на природни местообитания и местообитания на видове, вкл. птици, поради навлизане на рудерални/синантропни и инвазивни видове;

- трайна и необратима промяна на ландшафта, определящ наличието на ключови елементи на защитените зони;

- промяна в природозащитното състояние на горските природни местообитания поради загуба на площи и влошаване на качествата им като местообитания на видове;

- различно по продължителност и интензитет безпокойство на опазваните животни поради строителството и експлоатацията на съоръжения за добив, съхранение и пренос, причиняващо прогонването им от местообитанията им;

- промени във видовия състав, числеността, структурата и плътността на популациите на опазваните видове (растения и животни), както поради пряко унищожаване на екземпляри, така и косвено поради изменения в качествата на местообитанията им;

- бариерен ефект при различни типове миграционни придвижвания (хранителни, размножителни, сезонни, вертикални и хоризонтални), прекъсване на биокоридори, и водещи до затруднено или невъзможно възпроизводство;

2. Проявлението на посочените по-горе отрицателни въздействия са предпоставка за възможно нарушаване на целостта на защитените зони и до прекъсване на функционалните връзки между тях, до забавяне/възпрепятстване на постигането на специфичните и подробни цели на опазване на защитените зони.

3. Възможни са кумулативни въздействия върху защитените зони и предмета на опазване в тях в резултат от сумарното въздействие на разглежданите в плана реализираните до момента проекти за ВЕЦ, ВтЕЦ, ФЦ, ТЕЦ, АЕЦ, геотермална енергия, за използване на биогорива, нетранспортните течни горива от биомаса и газообразните и твърдите горива от

биомаса, газопреносни системи, електропреносни системи и др. и прилагането на мерките, заложи в плана.

На основание гореизложеното и съгласно чл. 34, ал. 1 от Наредбата за ОС, към доклада по ЕО като отделно приложение следва **да се представи доклад за оценка на степента на въздействие (ДОСВ)** на проекта на Интегриран план в областта на енергетиката и климата до 2030 г. на Република България - актуализация от 2024 г. върху защитените зони.

отг. от МОСВ на 15.07.2024 г.